PANDEMİ VE ÖZEL SAĞLIK SİSTEMİNDE FİNANSAL KAYNAK YÖNETİMİ

Dr. Esat Mehmet ARSLAN

9. SAĞLIK ZİRVESİ

8 Ekim 2020 DİJİTAL TOPLANTI

akademi hastaneleri

FİNANSAL KAYNAK YÖNETİMİ

- Sağlık ve sağlık hizmetleri için yapılan harcamalar giderek artmaktadır. Ülkeler Gayri Safi Yurtiçi Hâsılalarının, bireyler de gelirlerinin önemli bir kısmını sağlık harcamaları için kullanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak sağlık hizmetleri maliyeti sürekli olarak gündemde olan önemli konulardan biridir
- Tıp bilimi ve teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak sağlık kurumları hızla değişmiş, önemleri gittikçe artmış ve sağlık harcamalarının önemli bir bölümünü tüketen sosyoekonomik kuruluşlar haline gelmişlerdir.
- Tüm bu gelişmeler sağlık kurumlarında finansal yönetimi önemli hale getirmiştir.

Finansal Yönetimin Önemini Artıran Gelişmeler:

- Sağlık Kurumlarının Büyümeleri.
- Sağlık Kurumlarının Hizmet ve Pazar Çeşitlendirmeleri.
- Birleşmeler ve yeni ortaklıklar.
- Uluslararası Para ve Sermaye Piyasalarından Fon Temini İmkânlarının Yaygınlaşması.
- Sağlık Sektöründe Rekabetin Artması Sonucu Kâr Marjlarının Daralması.

Pandeminin Sağlık Kurumlarına Olumsuz Etkileri

- Hasta sayısında azalma.
- Ciro azalması.
- Tedarik zincirindeki aksamalar.
- Maliyetlerin artması.
- Personel istihdamı problemleri.

YIL *Year*	AY *Month*	SGK LI HASTA MÜRACAAT SAYISI *Number of application*				
		Bin Adet *Thousand pieces*				
		DEVLET 2.BASAMAK *State 2. step*	DEVLET 3.BASAMAK *State 3. step*	ÖZEL *Private*	ÜNİVERSİTE *University*	TOPLAM (A) *Total*
2020	**Ocak** - *January*	30.369	12.893	7.768	4.863	**55.893**
	Şubat - *February*	26.782	12.273	6.407	4.443	**49.906**
	Mart - *March*	19.391	8.308	5.704	3.465	**36.868**
	Nisan - *April*	8.252	4.465	2.993	1.249	**16.959**
	Mayıs - *May*	6.703	3.747	3.513	1.227	**15.190**
	Haziran - *June*	12.344	5.530	5.063	2.534	**25.470**
	Temmuz - *July*					
	Ağustos - *August*					
	Eylül - *September*					
	Ekim - *October*					
	Kasım - *Kasım*					
	Aralık - *December*					

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU *Type Of The Health Service Provider*	SGK LI HASTA MÜRACAAT SAYISI *Number of application*		
	Bin Adet *Thousand pieces*		
	2019 (İlk 6 Ay) *First 6 months of the year*	2020 (İlk 6 Ay) *First 6 months of the year*	Değişim Oranı (2019-2020) *Rate of Change*
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 2.step*	158.415	103.841	-34,45%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 3.step*	67.234	47.215	-29,78%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *Private healthcare facilities, 2.step*	39.654	31.449	-20,69%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ *University healthcare facilities*	25.611	17.781	-30,57%
GENEL TOPLAM *General Total*	**290.913**	**200.285**	**-31,15%**

YIL *Year*	AY *Month*	ÖZEL HASTANELER TOPLAM MÜRACAAT SAYISI *Number of application*	
		Ocak-Şubat Ortalamasına Göre	2019 Yılına Göre
2020	**Ocak** - *January*		10,00%
	Şubat - *February*		10,00%
	Mart - *March*	-30,00%	-30,00%
	Nisan - *April*	-50,00%	-50,00%
	Mayıs - *May*	-40,00%	-40,00%
	Haziran - *June*	-35,00%	-15,00%
	Temmuz - *July*	-35,00%	-10,00%
	Ağustos - *August*		
	Eylül - *September*		
	Ekim - *October*		
	Kasım - *Kasım*		
	Aralık - *December*		

YIL *Year*	AY *Month*	SGK LI HASTA FATURA TUTARI KDV Hariç *Amount of invoice is excluded vat*				
		Bin TL *Thousand TL*				
		DEVLET 2.BASAMAK *State 2. step*	DEVLET 3.BASAMAK *State 3. step*	ÖZEL *Private*	ÜNİVERSİTE *University*	TOPLAM (A) *Total*
2020	**Ocak** - *January*	1.545.720	1.315.414	899.670	1.090.141	**4.850.946**
	Şubat - *February*	1.459.314	1.393.948	829.363	1.072.990	**4.755.615**
	Mart - *March*	1.103.087	994.381	876.823	1.005.691	**3.979.982**
	Nisan - *April*	666.796	831.176	817.839	730.146	**3.045.957**
	Mayıs - *May*	564.864	721.375	864.622	694.230	**2.845.091**
	Haziran - *June*	1.055.507	1.299.372	989.810	1.072.191	**4.416.879**
	Temmuz - *July*					
	Ağustos - *August*					
	Eylül - *September*					
	Ekim - *October*					
	Kasım - *Kasım*					
	Aralık - *December*					

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU *Type Of The Health Service Provider*	**SGK LI HASTA FATURA TUTARI (KDV HARİÇ)** *Amount of invoice is excluded vat*		
	Bin TL *Thousand TL*		
	2019 (İlk 6 Ay) *First 6 months of the year*	**2020 (İlk 6 Ay)** *First 6 months of the year*	**Değişim Oranı (2019-2020)** *Rate of Change*
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 2.step*	8.287.810	6.395.287	-22,84%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 3.step*	7.143.548	6.555.667	-8,23%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *Private healthcare facilities, 2.step*	4.895.114	5.278.127	7,82%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ *University healthcare facilities*	5.999.989	5.665.389	-5,58%
GENEL TOPLAM *General Total*	**26.326.461**	**23.894.470**	**-9,24%**

YIL *Year*	AY *Month*	SGK LI HASTA ORTALAMA MALİYET *Average cost*				
		TL				
		DEVLET 2.BASAMAK *State 2. step*	DEVLET 3.BASAMAK *State 3. step*	ÖZEL *Private*	ÜNİVERSİTE *University*	TOPLAM (A) *Total*
2020	**Ocak** - *January*	50,90	102,03	115,82	224,17	**86,79**
	Şubat - *February*	54,49	113,58	129,44	241,48	**95,29**
	Mart - *March*	56,89	119,69	153,72	290,26	**107,95**
	Nisan - *April*	80,80	186,17	273,23	584,75	**179,61**
	Mayıs - *May*	84,27	192,54	246,11	565,72	**187,30**
	Haziran - *June*	85,51	234,98	195,51	423,09	**173,41**
	Temmuz - *July*					
	Ağustos - *August*					
	Eylül - *September*					
	Ekim - *October*					
	Kasım - *Kasım*					
	Aralık - *December*					

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU *Type Of The Health Service Provider*	**SGK LI HASTA MÜRACAAT BAŞINA ORTALAMA MALİYET** *Average cost per application*		
	TL		
	2019 (İlk 6 Ay) *First 6 months of the year*	**2020 (İlk 6 Ay)** *First 6 months of the year*	**Değişim Oranı (2019-2020)** *Rate of Change*
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 2.step*	52,3	61,6	17,72%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *State healthcare facilities, 3.step*	106,3	138,9	30,68%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ *Private healthcare facilities, 2.step*	123,5	167,8	35,96%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ *University healthcare facilities*	234,3	318,6	36,00%
GENEL TOPLAM *General Total*	**90,5**	**119,3**	**31,83%**

YIL *Year*	AY *Month*	ÖZEL HASTANELER TOPLAM FATURA TUTARI KDV Hariç *Amount of invoice is excluded vat*	
		Ocak-Şubat Ortalamasına Göre	2019 Yılına Göre
2020	**Ocak** - *January*		10,00%
	Şubat - *February*		10,00%
	Mart - *March*	-30,00%	-30,00%
	Nisan - *April*	-50,00%	-50,00%
	Mayıs - *May*	-40,00%	-40,00%
	Haziran - *June*	0,00%	5,00%
	Temmuz - *July*	0,00%	5,00%
	Ağustos - *August*		
	Eylül - *September*		
	Ekim - *October*		
	Kasım - *Kasım*		
	Aralık - *December*		

Finansal Yönetim:

İhtiyaç duyulan sermayenin belirlenmesini, sağlanmasını ve sağlanan fonların yönetimini ifade eder. Gerekli sermayenin ne kadarının borçla ne kadarının öz kaynaklarla finanse edileceğine ve borçlanmanın ne kadarının kısa vadeli ne kadarının uzun vadeli olacağına karar verilmesidir.

Finansal yönetimin amacı

Firmanın amacı aynı zamanda finansal yönetiminde amacı: “firmanın bugünkü değerini hissedarları açısından maksimum kılmaktır”şeklinde tanımlanmaktadır. Firma değerinin maksimizasyonu olarak da anılır.

Finansal yönetimde başarı için gerekli 3 kavram önemlidir.

- **Ekonomiklik:** Çıktının kalitesinden ödün vermeden girdileri en uygun fiyat ile temin etmektir.
- **Verimlilik:** Genellikle en az girdi ile en çok çıktıyı elde etmek ya da tersi olarak yani en çok çıktıyı en az girdi ile elde etmek şeklinde tanımlanmaktadır. Sağlık kurumları açısından baktığımızda ise şu tanımlama uygun olacaktır. Ekonomik olarak temin edilen girdileri, çıktının kalitesinden ödün vermeden maksimum kapasite ile kullanmaktır.
- **Etkililik:** Ekonomik olarak temin edilerek verimli olarak kullanılan girdiler ile sağlık kurumunun amacına ulaşma düzeyidir.

Sağlık kurumlarının kullandığı finansman kaynakları:

- Öz kaynaklar.
- Yabancı kaynaklar (kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar).

Finans kaynağına ilişkin olarak çeşitli temel politika kararları alınmalıdır. Bunlar;

- Kurum borçlanma ile finansal kaynak temin etmeli midir? Eğer temin edilmesi gerekiyorsa, yabancı kaynak ve öz kaynak oranı ne olmalıdır?
- Finansmanda yabancı kaynak (borç) kullanılacak ise kısa ve uzun vadeli uygun kaynak bileşim oranı ne olmalıdır?
- Finansman gereksinimini karşılamak için öz kaynağın arttırılması gerekiyorsa, bu artış nasıl sağlanmalıdır?

Finansal kaynaklarla İlgili Temel İlkeler:

- Yabancı kaynaklar genellikle, işletme sermayesi temininde veya duran varlıkların finansmanında kullanılmaktadır. Faaliyetin devamı esnasında kullanılmamalıdır.

- Ancak sektörde kabul gören oranların üzerinde yabancı kaynak kullanımı kurumları likidite sıkıntısına sokmakta ve firma değerini düşürücü bir etki yapmaktadır. Bu nedenle yabancı kaynaklarla finansman, sermaye bileşimini etkileyen bütün faktörler göz önünde bulundurularak dikkatli bir biçimde yapılmalıdır.

Yabancı Kaynaklarla Finansman

- **Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar**

Kısa vadeli yabancı kaynaklar sağlık kurumu tarafından; bir yıl içinde veya bir faaliyet dönemi içinde geri ödenmesi gereken borçları kapsamaktadır.

- **Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar**

Uzun vadeli yabancı kaynaklar, sağlık kurumu tarafından, kredi kurumlarından, sermaye piyasalarından ve ilişkide bulunduğu üçüncü kişi ve kurumlardan sağlanan ve vadeleri bir yılı veya bir faaliyet dönemini aşan borçları kapsamaktadır.

Kısa Vadeli Finansman Kaynakları

- Kısa vadeli ticari krediler
  - Açık hesap
  - Borç senetleri
- Kısa vadeli banka kredileri
- Faktoring
- Ticari niteleiket olmayan borçlar
- Alınan avanslar
- Ödenecek vergiler
- Ödenecek sigorta primleri

Uzun Vadeli Finansman Kaynakları

- Uzun vadeli banka kredileri
- Taksitli donanım kredileri
- Rotatif krediler
- Finansal kiralama(Leasing)
- Uzun vadeli ticari krediler

- Kısa vadeli yabancı kaynaklar, kısa vadeli varlıkları yani dönen varlıkları (işletme sermayesini) finanse etmek için kullanılırlar. Çünkü dönen varlıklar sağlık kurumunun bir faaliyet dönemi içinde (genellikle bir yıl) nakde çevirebildiği varlıklardan oluşmaktadır. Yani kısa vadeli yabancı kaynaklar sağlık kurumları tarafından ilaç, tıbbi malzeme ve benzeri varlıkların alımı için kullanılmalıdır.

- Duran varlıklar, bir faaliyet döneminden daha uzun sürede sağlık kurumuna getiri sağlayan varlıklardır. Bu nedenle çok gerekmediği ve zorunlu kalınmadığı sürece kısa vadeli yabancı kaynaklar ile duran varlıklar finanse edilmemelidir.

- Özellikle kuruluş aşamasında sağlık kurumları daha fazla uzun vadeli yabancı kaynak kullanımına ihtiyaç duymaktadırlar. Faaliyette bulunan sağlık kurumları ise inşaat ve büyük onarım işleri ile pahalı tıbbi cihazların alımında uzun vadeli yabancı kaynak kullanmayı tercih etmektedirler.

Sağlık Kurumunun Varlıklarının (Aktiflerinin) Yapısı

Sağlık kurumlarının varlıklarının kullanım süresi ile bu varlıkların finansmanında kullanılan kaynaklar arasında denge bulunmalıdır.

- Dönen varlıklar---------- Kısa vadeli yabancı kaynaklar
- Duran varlıklar----------Uzun vadeli yabancı kaynaklar

Dönemsel Değişmeler Hakkındaki Tahminler

Ülkenin genel ekonomik yapısında belirgin bir sorunun yaşanmadığı normal koşullarda, hasta gelişlerinin aşırı dalgalanma göstermeyip düzenli olduğu, sunulan sağlık hizmeti bedelinin geri ödeme kurumlarından zamanında tahsil edildiği gibi durumlarda finansman kaynağı olarak kısa vadeli yabancı kaynaklardan fazla yararlanmak olumsuz bir durum yaratmaz.

Ancak koşullar her zaman böyle gerçekleşmemektedir. Ekonomide yaşanan durgunluk, ekonomik kriz, işsizlik, toplumsal, sosyal ve mevsimsel faktörler sağlık kurumlarına hasta gelişi ile geri ödeme kurumlarının ödeme gücünü etkilemektedir. Böyle durumlarda finansman kaynağı olarak kısa vadeli yabancı kaynak kullanmak sağlık kurumunun geri ödeme güçlükleri yaşayarak finansal sıkıntı içine girmesine yol açabilir.

Bu olumsuz durumla karşılaşmamak için uzun vadeli yabancı kaynakların tercih edilmesinde yarar bulunmaktadır.

Ekonomik Konjonktür

Enflasyonunun yüksek, belirsizliğin fazla olduğu ekonomik ortamlarda hem işletme sermayesi gereksinimi artmakta hem de uzun vadeli yabancı kaynak bulmak güçleşmektedir. Böyle ortamlarda bankalar kısa süreli kredi vermek eğiliminde olmaktadırlar. Benzer şekilde sağlık kurumlarının mal ve hizmet temin ettiği firmalar da uzun vadeli mal ve hizmet vermek istemeyecektir. Ekonomik konjonktürün olumsuz olduğu durumlarda, sağlık kurumları faaliyetlerini kısa vadeli yabancı kaynaklarıyla sürdürmek zorunda kalabilmektedirler.

Likidite ile İlgili Risk

Sağlık kurumunun kaynak yapısı içinde kısa vadeli yabancı kaynakların oransal olarak daha yüksek olması, sağlık kurumuna finansmanda esneklik sağlar. Ancak bu durum likidite açısından risk unsurudur.

Karar verme sürecinde bu riskin iyi hesaplanarak sürekli izlenmesi gerekmektedir. Bu izleme ve değerlendirme yapılmadığı takdirde sağlık kurumu kısa vadeli borçlarını geri ödemede sorun yaşayabilir.

Nakit Akış Yönetimi

- Gelir tablosundaki karın aslında muhasebesel bir değer olduğunun farkında olmayan şirketler kağıt üzerinde para kazanıyor olsalar bile gerçek de nakit akışı sıkıntısı yaşayabilmekte ve durumu yönetemeyen şirketler de iflasa doğru sürüklenmektedirler.
- Başka bir deyişle kar eden bir şirketin nakit akışında sıkıntı olabileceği gibi tam tersi de mümkündür.
- Amortisman, KDV, kredi ana para geri ödemeleri ve tahakkuklar gibi kalemler gelir ve nakit akış tablolarının farklı performanslar göstermesine neden olur.
- Her ne kadar şirket için kar önemli olsa da asıl performans nakit akışında belli olur. Nakit akışı fiili durumu yansıtır.
- Kriz dönemlerinde şirketlerin nakit akışını güçlendirmeye ve likiditeyi arttırmaya ihtiyacı vardır.

Pandemide mümkünse öz kaynaklar kullanılmalı, mümkün değilse uzun vadeli dış kaynaklara yönelmelidir. Ancak bu dönemde uzun kaynaklı dış kaynak bulmak zordur.

Özel Sağlık Kurumları finansal kaynak kullanım seçenekleri:

- Kuruluşları esnasında öz sermaye ve uzun vadeli dış kaynak kullanırlar. Uzun vadeli dış kaynak kullanım oranı öz sermayeye göre daha fazladır.
- Faaliyetleri esnasında, dönen varlıkları finanse etmek için öz sermaye ve kısa vadeli dış kaynak kullanırlar.
- Duran varlıkları finanse etmek için de uzun vadeli dış kaynak kullanırlar.

Yıllar geçtikçe toplam kaynaklar içerisinde öz sermayenin oranı düşmektedir.

ÖZEL HASTANELER MERKEZ BANKASI SEKTÖR BİLANÇOSU (BİN TL)						
PASİF (KAYNAKLAR)	2009	2010	2011	2012	2013	
III-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.442.090,9	3.008.253,4	3.878.783,1	4.978.064,9	5.930.932,9	
IV-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.022.720,4	2.276.855,4	3.354.070,7	3.579.973,5	4.930.216,4	
V-ÖZ KAYNAKLAR	3.936.592,7	4.326.953,2	4.679.480,2	5.303.263,8	5.901.206,7	
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	8.401.404,0	9.612.062,0	11.912.334,0	13.861.302,1	16.762.356,0	

ÖZEL HASTANELER MERKEZ BANKASI SEKTÖR BİLANÇOSU (BİN TL)						
PASİF (KAYNAKLAR)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
III-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	7.391.842,0	8.214.870,6	10.220.554,3	12.946.698,7	16.408.319,9	14.396.544,2
IV-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	5.700.228,7	6.816.612,7	8.598.821,1	9.926.194,2	9.802.083,4	12.723.694,3
V-ÖZ KAYNAKLAR	6.576.210,0	6.585.689,2	6.940.043,3	7.501.929,1	9.023.934,9	11.081.683,7
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	19.668.280,7	21.617.172,5	25.759.418,8	30.374.822,0	35.234.338,2	38.201.922,2

ÖZKAYNAKLARIN TOPLAM KAYNAKLAR İÇİNDEKİ PAYI	
2009	0,47
2010	0,45
2011	0,39
2012	0,38
2013	0,35
2014	0,33
2015	0,30
2016	0,27
2017	0,25
2018	0,26
2019	0,29

Özel Sağlık Kurumlarında Pandemide Finansal Kaynak Kullanımı

Öz kaynaklar:

Sektörde öz kaynağın bir kriz esnasında ihtiyaçları karşılaması mümkün değildir. Çünkü özel hastanelerin kar marjları çok düşüktür. Pandemi gibi olağanüstü durumlarda ne birikmiş öz kaynağı. Ne de mevcut karlarıyla finansman sağlayabilirler.

Kısa vadeli dış kaynaklar:

- Bu dönemde en fazla kısa vadeli dış kaynak kullanılmıştır.
- Kredi garanti fonu destekli krediler
- Çek ödeme destek kredisi
- Sigorta, muhtasar ve kdv ödeme sürelerinin uzatılması
- Sigorta prim desteği.

Uzun vadeli dış kaynaklar:

- Yeni yatırımlar olmadığından uzun vadeli dış kaynak kullanımı çok az olmuştur.
- Nakit akış tablosu daha olumsuz olan, krizin daha uzun süreceğini düşünerek daha tedbirli davranan, daha önce aldığı kısa vadeli dış kaynağı uzun vadeli dış kaynağa çevirmek isteyenler bu ürünü kullanmışlardır.

DÖNEM NET KARI ZARARI %	
2009	4
2010	1,2
2011	-15,2
2012	3,2
2013	2
2014	-0,3
2015	1,2
2016	-5,1
2017	2
2018	-5,9
2019	2,4

Özel Sağlık Kurumlarında Pandemide Finansal Kaynak Kullanımı Planlaması

- Büyük oranda kamunun vereceği kararlara ve uygulamalara bağlı.
- Özel sektör gücünün büyük kısmını, kendisini sınırlayan yeni hukuksal düzenlemelerin rehabilitasyonuna, ve uygulanmayan mevzuatların uygulanmasını sağlamaya harcamaktadır.

Önümüzdeki sorular ve sorunlar:

SUT:

- Fiyatların güncellenmesi
- İlave ücret üst sınırı
- Sağlık hizmet alım sözleşmesi şartları
- Pandemi bakım hizmetleri
- KVC yoğun bakım yataklarının kullanımı

Destekler

- Kısa çalışma ödeneği
- Sigorta desteği ne olacak
- Nakdi ücret desteği

Sağlık Bakanlığı mevzuatları

TEŞEKKÜRLER

Dr. Esat Mehmet ARSLAN

9. SAĞLIK ZİRVESİ

8 Ekim 2020 DİJİTAL TOPLANTI

akademi hastaneleri